

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут управління, технологій та права

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ

«СХВАЛЕНО»

на засіданні приймальної комісії
ДУІТ
Протокол № 2 від «03» лютого 2020 р.

Ректор ДУІТ

В.В. Панін

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою Інституту управління,
технологій та права
Протокол № 6 від «21» січня 2020 р.

Голова Вченої ради Інституту

М.В. Ковбатюк

ПРОГРАМА

**додакового вступного випробування на навчання для здобуття
рівня вищої освіти – першого (бакалаврського)
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
на базі освітньо-кваліфікаційного рівня
«МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ»**

Київ-2020

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	3
2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	3
3. ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІН.....	4
3.1 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ГРОШІ І КРЕДИТ».....	4
3.2 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ».....	6
4 ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ.....	11
4.1 ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ГРОШІ І КРЕДИТ».....	11
4.2 ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ».....	12
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	15

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно до Правил прийому до Державного університету інфраструктури та технологій Університет здійснює підготовку за рівнем вищої освіти – першим (бакалаврським) за освітньо-професійними програмами зі скороченим терміном навчання осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст».

Програма додаткового вступного випробування зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (далі – Програма) є нормативним документом Державного університету інфраструктури та технологій, який розроблено кафедрою фінансів і кредиту на основі освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України та згідно Правил прийому на навчання до Державного університету інфраструктури та технологій.

Державний університет інфраструктури та технологій приймає на перший (зі скороченим терміном навчання) або другий (третій) курс (з нормативним терміном навчання на вакантні місця) осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, на визначену кількість місць для здобуття ступеня бакалавра.

Зарахування до Університету здійснюється за результатами додаткового вступного випробування в межах ліцензійного обсягу.

Додаткове вступне випробування включає теоретичне питання з таких дисциплін:

- Гроші і кредит;
- Фінанси.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результат додаткового вступного випробування (з урахуванням документу про здобутий раніше освітній ступінь) визначається як допуск до складання основних вступних випробувань і визначається у формі – зараховано / не зараховано.

3. ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІН

3.1 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ГРОШІ І КРЕДИТ»

Тема 1. Сутність і функції грошей

Економічна сутність грошей, концепції їх походження. Історичні аспекти зміни форм грошей та їх характеристика. Функції грошей і механізми їх взаємодії. Історичні аспекти походження гривні. Аутентичні слов'янські грошові системи. Роль грошей у ринковій економіці.

Тема 2. Грошовий обіг і грошова маса

Грошовий оборот. Сукупний грошовий оборот та оборот грошей у межах індивідуального капіталу. Суб'єкти грошового обороту. Структура сукупного грошового обороту. Основні сфери грошового обороту: безготівковий, готівковий, співвідношення між ними. Грошова маса. Грошові агрегати їх структура, призначення, аналіз. Грошова база. Закон грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори що її визначають.

Тема 3. Грошовий ринок

Суть грошового ринку. Основні канали, елементи та інструменти грошового ринку. Структура грошового ринку. Попит на гроші. Основні мотиви сукупного попиту на гроші. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші. Пропозиція грошей. Загальні теоретичні положення пропозицій грошей. Механізм формування пропозиції грошей. Роль кредитної системи у формуванні пропозиції грошей.

Тема 4. Грошова система

Поняття грошової системи. Склад грошової системи. Елементи грошової системи та їх характеристика. Еволюція грошових систем. Державне регулювання грошового обороту і місце в ньому фіскально-бюджетної та грошово-кредитної політики. Грошово-кредитна політика, її цілі та інструменти. Становлення та розвиток грошової системи України.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

Сутність інфляції та її основні форми: повзуча, галопуюча, гіперінфляція. Причини інфляції, її еволюція. Інфляція попиту. Інфляція витрат. Показники вимірювання інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції. Особливості інфляційного процесу в Україні. Грошові реформи як радикальні заходи негативних наслідків інфляції. Класифікація грошових реформ. Грошова реформа в Україні.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

Сутність та класифікація валют. Валютний курс, фактори, та впливають на нього та порядок його визначення. Регулювання валютних курсів. Загальна характеристика та структура валютного ринку. Елементи та інструменти валютного ринку. Операції валютного ринку. Валютні ризики і методи валютного страхування. Суть міжнародних валютних відносин.

Поняття валютної системи її елементи. Етапи розвитку світової валютної системи і їх характеристика. Основні елементи національної валютної системи.

Тема 7. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика

Державне регулювання грошового обороту та складові механізму формування пропозиції грошей на ринку. Види грошово-кредитної політики держави: політика рестрикції, політика експансії. Стратегічні і тактичні цілі грошово-кредитної політики держави. Інструменти монетарної політики: операції на відкритому ринку, регулювання норми обов'язкового резервування, процентна політика, рефінансування комерційних банків, регулювання курсу

національної валюти.

Тема 8. Роль грошей у ринковій економіці

Гроші в умовах ринку як носії позичкового капіталу. Грошова форма економічних відносин всередині країни та за її межами. Грошові інструменти регулювання процесу розширеного відтворення: податки, ціни, орендна плата, норма відсотка, бюджетне фінансування тощо. Кількісний аспект ролі грошей в регулюванні діяльності економічних агентів - виробників і споживачів. Еволюція грошей в економіці України.

Тема 9. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм

Загальні методологічні основи кількісної теорії грошей. Постулати абстрактної теорії грошей. Монетарна теорія грошей і її основні напрями: класична і неокласична теорії грошей, сучасний монетаризм. Висновки і пропозиції монетаристів щодо формування грошово-кредитної політики. Основні аспекти грошово-кредитної політики Центробанку у світі сучасного монетаризма.

Тема 10. Сутність і функції кредиту

Теорії кредиту. Необхідність, сутність та функції кредиту. Види кредиту. Сутність, організація та технологія банківського кредитування. Роль кредиту в умовах розвитку національної економіки та його межі.

Тема 11. Форми, види і роль кредиту

Характеристика основних форм кредиту: грошова, товарна, змішана. Характеристика основних видів кредиту: комерційний, банківський, іпотечний, споживчий, державний, міжнародний, лихварський, а також сутнісна характеристика дебіторсько-кредиторської заборгованість, авансового платежу, лізингу, облігаційним позикам. Об'єкти і суб'єкти кредитування. Методи і схеми надання різних видів кредиту. Роль кредиту у суспільному відтворенні.

Тема 12. Теоретичні засади процента

Природи позичкового проценту. Процент і кредит. Норма позичкового процента та форма його практичного існування - процентна ставка. Чинники, що впливають на рівень норми процента. Способи нарахування процентів та види процентних ставок. Функції позичкового процента.

Тема 13. Фінансове посередництво грошового ринку

Сутність та функції фінансового посередництва: ознаки посередництва та його еволюція, функції фінансового посередництва. Фінансово-кредитна система та характеристика її елементів: структура фінансово-кредитної системи, банківські інститути, основні види небанківських фінансових інститутів та їх розвиток в Україні.

Тема 14. Теоретичні засади діяльності комерційних банків

Суть та призначення комерційних банків, їх класифікація та правова основа діяльності. Принципи діяльності комерційних банків, їх функції. Банківські ресурси та їх структура. Загальна характеристика банківських операцій. Активні та пасивні операції комерційних банків, їх характеристика. Ризики в банківській діяльності та способи їх мінімізації. Тенденції розвитку банківського ринку України.

Тема 15. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління

Центральний банк – орган державного грошово-кредитного регулювання економіки: роль, значення та організація діяльності центральних банків.

НБУ: особливості створення, діяльність і перспективи розвитку. Функції НБУ. Емісія готівки та організація грошового обігу. Реалізація грошово-кредитної політики.

Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною

Міжнародні валютно-кредитні інститути, її основні функції та співпраця з Україною. Міжнародний валютний фонд (МВФ) і його діяльність в Україні. Світовий банк та його співробітництво з Україною. Діяльність ЕБРР в Україні. Регіональні фінансово-кредитні Установи.

3.2 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

Фінанси – специфічна форма суспільних відносин. Об'єктивні передумови виникнення і розвитку фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин. Прості і складні фінансові категорії. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями.

Функції фінансів як виявлення суттєвих ознак, властивостей і суспільного призначення фінансів. Розподільна функція, її зміст. Об'єкти і суб'єкти розподілу і перерозподілу вартості суспільного продукту. Контрольна функція. Фінансова інформація та її роль у реалізації контрольної функції. Взаємозв'язок розподільної і контрольної функцій. Дискусійні питання щодо функцій фінансів.

Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва. Фінансове забезпечення відтворювального процесу. Форми фінансового забезпечення.

Фінансове регулювання і фінансове стимулювання економічних і соціальних процесів. Підвищення ролі фінансів в умовах переходу до ринкових відносин.

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів

Генезис категорії фінансів. Передумови та фактори історичного формування фінансів. Ознаки фінансів як специфічної вартісної категорії.

Етапи еволюції фінансів. Еволюція фінансів в Україні.

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки

Фінансова наука як соціальне явище. Історичні аспекти розвитку світової фінансової науки. Учені-меркантилісти. Становлення класичної школи політичної економії. Теорія ефективного попиту Дж.М. Кейнса. Неокейнсіанство як напрям фінансової політики. Теорія оптимальних валютних зон. Розвиток фінансової науки в Росії. Значення наукової спадщини М.І.Туган-Барановського. Розвиток фінансових досліджень у сучасній Україні.

Тема 4. Фінансове право і фінансова політика

Поняття фінансового права, його предмет. Наука фінансового права. Методи фінансово-правового регулювання. Система фінансового права. Джерела фінансового права. Діяльність фінансової системи держави як предмет фінансового права.

Фінансова політика — складова економічної і соціальної політики держави. Складові фінансової політики. Завдання і принципи фінансової політики. Стратегія і тактика фінансової політики.

Фінансова політика в умовах фінансової кризи. Стабілізація фінансового стану в Україні та шляхи її забезпечення.

Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Складові елементи фінансового механізму.

Державне управління фінансами в Україні. Фінансове планування і прогнозування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів, їх характеристика. Зведене фінансове

планування. Баланс фінансових ресурсів і витрат держави.

Фінансовий контроль. Зміст фінансового контролю, його призначення. Види, форми і методи фінансового контролю. Фінансовий аудит як незалежний фінансовий контроль. Суб'єкти фінансового контролю в Україні, їх функції.

Тема 5. Податки. Податкова система

Сутність і функції податків. Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Прямі податки. Непрямі податки. Елементи системи оподаткування. Теоретичні питання перекладання податків та ухилення від їх сплати.

Податкова система: поняття, основи побудови. Становлення та розвиток податкової системи України. Характеристика основних податків податкової системи України. Податковий кодекс України, його значення для формування і функціонування науково-обґрунтованої і стабільної податкової системи держави.

Тема 6. Бюджет і бюджетна система

Бюджет як економічна і правова категорія. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Розподільна і контрольна функція бюджету. Бюджетний механізм фінансового регулювання і посилення його конструктивного впливу на реалізацію стратегії економічного і соціального розвитку України. Економічна сутність доходів і видатків бюджету. Форми їх прояву і матеріальне втілення. Загальний і спеціальний фонди державного бюджету. Класифікація бюджетних доходів. Джерела формування бюджетних доходів. Форми і методи мобілізації грошових коштів у бюджет

Бюджетний процес. Поняття бюджетного процесу і його складові етапи. Організаційні засади бюджетного планування. Порядок складання, розгляду і затвердження проектів державного і місцевих бюджетів. Виконання бюджетів за доходами і видатками. Секвестр бюджету. Захищені статті видатків бюджету.

Казначейська система виконання державного і місцевих бюджетів.

Бюджетні права державних органів законодавчої і виконавчої влади.

Бюджетна система: поняття і принципи побудови. Критерії розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи. Міжбюджетні відносини. Регулювання міжбюджетних відносин. Міжбюджетні трансферти. Види міжбюджетних трансфертів. Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості та їх використання для визначення розподілу міжбюджетних трансфертів. Порядок надання міжбюджетних трансфертів.

Тема 7. Бюджетний дефіцит

Бюджетний дефіцит: поняття і причини виникнення. Бюджетний профіцит, його основні форми. Стійкий і тимчасовий бюджетний дефіцит. Плановий, фактичний, прихований дефіцит бюджету. Методи розрахунку бюджетного дефіциту. Основні концепції збалансованості бюджету. Методи фінансування бюджетного дефіциту (кредитно-грошова емісія, боргове фінансування, зважена податкова політика).

Тема 8. Державний кредит

Економічна сутність державного кредиту. Види державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит. Розвиток міжнародного й умовного державного кредиту.

Форми внутрішнього державного кредиту. Державні позики, їх види. Класифікація державних внутрішніх позик. Обернення частини вкладів населення у державний кредит. Залучення коштів загальнодержавного позикового фонду. Казначейські позики. Гарантовані позики як форма умовного державного кредиту.

Форми зовнішнього державного кредиту. Державні зовнішні позики. Позики міжнародних фінансових організацій. Міжурядові позики, зовнішні банківські кредити, їх значення у фінансовій підтримці України.

Державний борг. Види державного боргу. Структура державного боргу, механізм його

формування. Боргова залежність держави. Її критичний рівень. Вплив державного боргу на фінансовий стан держави. Управління державним боргом і його обслуговування.

Тема 9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

Сутність місцевих фінансів, їх склад і роль у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань.

Фінансові ресурси місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Склад доходів місцевих бюджетів. Закріплені доходи. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів. Загальний і спеціальний фонди місцевих бюджетів.

Видатки місцевих бюджетів. Обов'язкові видатки і видатки на реалізацію делегованих центральною владою повноважень. Соціальна направленість видаткової частини місцевих бюджетів. Фінансування місцевого господарства. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.

Зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні.

Тема 10. Соціальні позабюджетні фонди

Необхідність створення та призначення державних цільових фондів. Принципи їх організації.

Загальнодержавні соціальні фонди та їх значення для забезпечення системи соціального страхування. Пенсійний фонд. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві. Фонд України соціального захисту інвалідів. Джерела формування доходів і напрямки видатків. Управління коштами загальнодержавних цільових фондів.

Інші фонди цільового призначення в Україні. Порядок їх формування і використання. Цільові фонди місцевих органів влади. Недержавні фінансові фонди.

Тема 11. Фінанси суб'єктів господарювання

Сутність фінансів господарських суб'єктів і принципи їх організації. Грошові надходження від діяльності підприємств, їх склад і економічна характеристика. Валовий і чистий дохід. Загальний і чистий прибуток. Класифікація доходів і видатків. Фінансові ресурси. Власні і залучені грошові кошти.

Особливості фінансів підприємств різних організаційно-правових форм. Джерела формування і напрямки використання фінансових ресурсів комерційних підприємств державної і недержавної форм власності. Взаємовідносини підприємницьких структур із бюджетом і цільовими державними фондами. Вплив галузевих факторів на організацію фінансів підприємств.

Фінанси бюджетних установ. Кошторисне фінансування, його зміст і принципи. Неприбуткова діяльність громадських формувань і добродійних фондів. Управління процесами формування і використання фінансових ресурсів господарських суб'єктів. Розроблення балансів грошових потоків і прогнозування фінансових результатів.

Тема 12. Фінанси домогосподарств

Сутність і склад фінансів домогосподарств. Рівень життя населення. Прожитковий мінімум. Формування та використання сукупних фінансових ресурсів домогосподарств.

Класифікація доходів та видатків домогосподарств. Типи доходів домогосподарств. Фактори і джерела доходів. Заощадження домогосподарств та їх мотивація. Структура видатків домогосподарств.

Утворення фондів домогосподарств. Сучасний стан і розвиток фінансів домогосподарств в Україні.

Тема 13. Страхування і страховий ринок

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування.

Суб'єкти страхових відносин: страховик, страхувальник, застрахований отримувач.

Форми і методи страхового захисту. Система страхових фондів.

Класифікація страхування за об'єктами і за ознакою ризику. Принципи обов'язкового і добровільного страхування.

Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види і форми.

Страхування кредитних і фінансових ризиків. Економічна необхідність, значення і види. Умови страхування кредитних і фінансових ризиків.

Особисте страхування, його сутність і значення в забезпеченні соціального захисту громадян. Види особистого обов'язкового і добровільного страхування.

Перестраховування. Необхідність і роль перестраховування в забезпеченні сталості страхових операцій.

Доходи і витрати страховика. Страхові платежі як основне джерело доходів страховика. Витрати на виплату страхового відшкодування і страхових сум, відрахування в запасні і резервні фонди.

Фінансові результати страхових операцій, їх рентабельність. Прибуток страхових організацій, його розподіл і використання.

Страховий ринок. Поняття страхового ринку і його організаційна структура. Учасники страхового ринку. Організаційні форми існування страхових компаній. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні. Ліцензування страхової діяльності. Формування і розвиток страхового ринку в Україні.

Тема 14. Фінансовий ринок

Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів. Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні. Суб'єкти фінансового ринку.

Структура фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок кредитних ресурсів. Фондовий ринок як найважливіший сегмент фінансового ринку. Первинний і вторинний фондовий ринок, їх призначення. Біржовий і позабіржовий ринок цінних паперів.

Види цінних паперів, які можуть випускатись і обертатися в Україні. Основні характеристики цінних паперів. Правове регулювання фондового ринку. Державний контроль за випуском і обігом цінних паперів.

Фондова біржа: правове становище, організація і порядок роботи. Функції фондової біржі. Порядок допуску цінних паперів до обігу на фондових біржах.

Ринок фінансових послуг, його роль у функціонуванні економічної системи. Види фінансових послуг. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.

Тема 15. Фінансовий менеджмент

Потреба і сутність фінансового менеджменту. Об'єкт, суб'єкти, мета та завдання фінансового менеджменту, методи та прийоми.

Основи управління активами підприємства та їх структурою. Особливості фінансового менеджменту, пов'язані з формою власності й сферою діяльності підприємства.

Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі підприємства. Обов'язки фінансового менеджера.

Тема 16. Міжнародні фінанси

Сутність, призначення і роль міжнародних фінансів. Світові фінансові потоки: валютні, кредитні, фінансові ринки. Міжнародна фінансова інтеграція та її вплив на фінансові інтереси країн і регіонів.

Фінансова діяльність міжнародних організацій. Фінанси Організації Об'єднаних Націй і Європейського Союзу.

Міжнародні фінансові інституції: Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку (Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Агентство з гарантування багатосторонніх інвестицій). Банк міжнародних розрахунків. Європейський Інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку. Їх завдання, сфери діяльності, формування капіталів та ресурсів.

Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями. Проблеми гармонізації фінансів України відповідно до критеріїв і стандартів Європейського співтовариства.

Міжнародний фінансовий ринок: міжнародний ринок грошей (валютний ринок), міжнародний ринок кредитних ресурсів, міжнародний ринок цінних паперів.

Тема 17. Фінансова безпека держави

Місце і роль фінансової безпеки держави у системі міжнародної безпеки. Сутність бюджетної та податкової безпеки на сучасному етапі економічних реформ.

Вплив державних боргів на фінансову безпеку. Грошово-кредитна політика держави як складова фінансової безпеки. Валютна безпека. Інвестиційна складова фінансової безпеки держави.

Тема 18. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою

Основні аспекти фінансової системи Сполучених Штатів Америки.

Особливості функціонування фінансової системи Японії. Основні положення структури фінансової системи Великої Британії, Німеччини та Франції. Основні функціонування фінансової системи Скандинавських країн.

Тема 19. Фінанси Європейського Союзу

Фінансові передумови створення Європейського Союзу. Структура бюджету та принципи організації оподаткування в державах Європейського Союзу. Вплив Європейської інтеграції на фінансове світове становище.

Валютна інтеграція Європейського Союзу і перспективи розвитку.

4. ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

4.1 ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ГРОШІ І КРЕДИТ»

1. Походження і сутність грошей.
2. Історичні форми грошей.
3. Функції грошей.
4. Сутність грошового обороту. Грошовий оборот на макро та мікро рівнях економіки.
5. Маса грошей. Грошові агрегати: їх призначення та структура.
6. Грошова база, її структура та мета розрахунку.
7. Швидкість обороту грошей. Фактори впливу на швидкість обороту грошей.
8. Закон грошового обороту.
9. Зміна маси грошей в обороті. Грошово-кредитний мультиплікатор.
10. Сутність і особливості функціонування грошового ринку.
11. Структура та посередники грошового ринку.
12. Попит на гроші. Фактори, що впливають на зміну попиту на грошовому ринку.
13. Пропозиція грошей. Фактори впливу на пропозицію грошей на ринку.
14. Сутність і структура грошової системи.
15. Види грошових систем та їх еволюція.
16. Державне регулювання грошового обігу: фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика держави.
17. Стратегічні та тактичні цілі грошово-кредитної політики держави.
18. Методи грошово-кредитної політики: операції на відкритому ринку, регулювання резервної норми, регулювання облікової ставки, валютні інтервенції.
19. Роль грошей у ринкової економіці.
20. Сутність, види та наслідки інфляції.
21. Причини інфляції. Монетарні та немонетарні чинники інфляції.
22. Способи вимірювання інфляції, їх відмінності.
23. Методи державного регулювання інфляції.
24. Оцінка інфляції: кейнсіанство і монетаризм.
25. Сутність та види грошових реформ.
26. Особливості проведення грошової реформи в Україні.
27. Сутність валюти та валютних відносин. Режими конвертації валюти.
28. Валютний ринок, елементи валютного ринку та їх характеристика.
29. Види операцій на валютному ринку їх характеристика.
30. Строкові операції валютного ринку: сутнісна характеристика, цілі проведення.
31. Касові операції валютного ринку: сутнісна характеристика, цілі проведення.
32. Валютний курс. Фактори що впливають на валютний курс.
33. Паритет купівельної спроможності як основа валютного курсу.
34. Світова валютна система та її еволюція.
35. Класична кількісна теорія грошей.

36. Неокласичний варіант кількісної теорії грошей.
37. Сучасний монетаризм, як напрямок розвитку кількісної теорії.
38. Сутність та необхідність кредиту.
39. Необхідність та функції ринку позикових капіталів.
40. Теоретичні концепції кредиту.
41. Форми, види та функції кредиту.
42. Характеристика основних видів кредиту.
43. Сутність позичкового проценту. Процент і кредит.
44. Способи нарахування процентів та види процентних ставок.
45. Функції позичкового процента.
46. Фінансово-кредитна система, її структура та функції.
47. Сутність та функції фінансового посередництва.
48. Центральний банк та його роль в економіці країни. Функції центробанку.
49. Становлення центрального банку в Україні.
50. Реалізація грошово-кредитної політики Національним банком України.
51. Комерційні банки як основна ланка кредитної системи.
52. Принципи діяльності комерційних банків, їх функції.
53. Загальна характеристика банківських операцій. Активні та пасивні операції комерційних банків.
54. Банківські послуги, їх загальна характеристика.
55. Ризики в банківській діяльності та способи їх мінімізації.
56. Стабільність банків та механізм її забезпечення.
57. Тенденції розвитку банківського ринку України.
58. Спеціалізовані кредитно-фінансові організації, їх роль та функції на грошовому ринку.
59. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною.
60. Діяльність Світового банку (МБРР) та Міжнародного валютного фонду (МВФ) в Україні.

4.2 ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

1. Фінанси як економічна категорія: визначення, ознаки, зв'язок з грошима.
2. Функції фінансів.
3. Сутність, склад і характеристика фінансової системи за її внутрішньою будовою.
4. Сутність, склад і характеристика фінансової системи за її організаційною структурою.
5. Характеристика сучасної фінансової політики України за її окремими напрямами.
6. Поняття фінансового механізму і його складові елементи.
7. Фінансове планування: сутність, завдання, принципи і методи.
8. Зміст і призначення фінансового контролю, його об'єкти і суб'єкти.
9. Характеристика видів, форм і методів фінансового контролю.

10. Правове регламентування фінансових відносин та фінансової діяльності.
11. Сутність фінансів підприємств, їх функції та принципи організації.
12. Об'єктивна необхідність, сутність і функції податків.
13. Класифікація податків.
14. Прямі податки, їх сутність, переваги і недоліки.
15. Непрямі податки, їх вплив на фінансові результати діяльності підприємств.
16. Елементи системи оподаткування.
17. Податкова система України, її характеристика і принципи побудови.
18. Економічний зміст, форма і матеріальне втілення бюджету.
19. Функції бюджету як економічної категорії.
20. Державний бюджет як універсальний інструмент контролю і основний фінансовий план держави.
21. Роль бюджету у соціально-економічному розвитку держави.
22. Бюджетна система: поняття, склад, принципи побудови.
23. Бюджетний устрій, його сутність і основи.
24. Економічна сутність бюджетних доходів і видатків, форми їх вияву і матеріального втілення.
25. Роль доходів і видатків державного бюджету в соціально-економічному розвитку країни.
26. Класифікація бюджетних доходів.
27. Джерела формування доходів державного бюджету.
28. Класифікація бюджетних видатків. Характеристика структури видатків Державного бюджету України.
29. Бюджетне фінансування: сутність поняття, принципи і форми бюджетного фінансування.
30. Бюджетний дефіцит: сутність, причини виникнення і заходи щодо зменшення його розміру.
31. Джерела фінансування бюджетного дефіциту, економічні наслідки їх застосування.
32. Поняття місцевих фінансів, їх склад і призначення.
33. Економічна сутність, форма прояву і матеріальний зміст місцевих бюджетів.
34. Склад і структура доходів місцевих бюджетів. Власні і передані доходи.
35. Склад і структура видатків місцевих бюджетів. Поточні видатки і видатки розвитку.
36. Сутність державного кредиту, його необхідність і роль у формуванні фінансових ресурсів держави.
37. Функції державного кредиту.
38. Види і форми державного кредиту, їх зміст і характеристика.
39. Поняття державного боргу. Поточний і капітальний державний борг.
40. Методи управління державним боргом, їх характеристика.
41. Зовнішній і внутрішній державний борг України: склад, причини виникнення, наслідки існування та заходи щодо його скорочення.
42. Обслуговування державного боргу.
43. Економічна необхідність, передумови виникнення і роль страхування.

Особливості фінансових відносин у сфері страхування.

44. Поняття страхування, його функції та ознаки.

45. Суб'єкти страхових відносин: страховик, страхувальник, застрахований і отримувач.

46. Характеристика майнового, особистого, соціального, медичного страхування, а також страхування відповідальності.

47. Поняття страхового ринку, його організаційна структура.

48. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні, його організація і зміст.

49. Поняття фінансового ринку і його сегментів.

50. Передумови виникнення фінансового ринку, його роль у ринковій економіці.

51. Взаємозв'язок фінансового ринку зі сферами і ланками фінансової системи і його місце у розподільних процесах.

52. Призначення і функції грошового ринку, ринку кредитних ресурсів, ринку цінних паперів і ринку фінансових послуг.

53. Класифікація фондового ринку (за характером руху інструментів і за формою його організації).

54. Суб'єкти фінансового ринку (емітенти, інвестори, посередники, інфраструктура); склад і роль кожної групи суб'єктів.

55. Місце і роль держави на фінансовому ринку.

56. Поняття та характеристика цінних паперів.

57. Характеристика інструментів фінансового ринку, їх склад.

58. Фондова біржа та її функції.

59. Сутність, призначення і роль міжнародних фінансів.

60. Міжнародні фінансові інституції, їх завдання, сфери діяльності, формування капіталів та ресурсів (Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку, Банк міжнародних розрахунків, Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку).

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Александрова М.М. Маслова С. О. Гроші. Фінанси. Кредит.: Навчально-методичний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2002. – 336 с.
2. Андрущенко В.Л., Варналій З.С., Прокопенко І.А., Тучак Т.В. Податкові системи зарубіжних держав. – К.: Кондор, 2012. – 222 с.
3. Близнюк О.П., Лачкова Л.І., Оспіщев В.І. Фінанси: Навч. посіб –К.: Знання, 2008, – 415 с.
4. Василик О.Д., Василик О.О. Теорія фінансів: Підручник – К.: НІОС, 2007 – 416 с.
5. Василик О.Д. Бюджетна система України: Підручник – О.Д. Василик, К.В. Павлюк – К.: Центр навчальної літератури, 2004 – 406 с.
6. Венгер В.В. Фінанси: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 232с.
7. Гроші та кредит: Підручник за ред. М.І. Савлука – К.: КНЕУ, 2006.-722 с.
8. Гроші та кредит: Підручник Б.І. Івасів.- К.: ТАНГ, 2005.- 528 с.
9. Ільчук В.П., Андрєєва О.В. Гроші та кредит. Навчально-методичний посібник [до вивчення дисципліни для студентів економічних спеціальностей] /Ільчук В.П., Андрєєва О.В. – К.: ДЕТУТ, 2013. – 263 с.
10. Карлін М.І. Фінанси України та сусідніх держав: Навч. посібник – К.: Знання, 2007 – 589 с.
11. Коваленко Д.І. Гроші та кредит: теорія та практика. Навч. посібник. 3-е видання доповн. та перероб. – К : - Центр учбової літератури 2011 – 325 с,
12. Конституція України // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України – <http://portal.rada.gov.ua/>
13. Кремень О.І. Фінанси: Навчальний посібник – К.: Центр навчальної літератури, 2016. – 412с.
14. Кудряшов В.П. Фінанси: Навч. посібник – Херсон, 2012 – 312 с.
15. Закон України “Про банки і банківську діяльність” від 7.12.2000 р. № 2121 [електронний ресурс] / Верховна Рада України – Режим доступу до документу: // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
16. Закон України “Про Національний банк” від 20.05.99 № 679 –XIV [електронний ресурс] / Верховна Рада України – Режим доступу до документу:// <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
17. Закон України “Про обіг векселів в Україні” від 05.04.2001 № 2374-III [електронний ресурс] / Верховна Рада України – Режим доступу до документу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>
18. Закон України “ Про платіжні системи та переказ коштів в Україні” від 05.04.2001 № 2364-III [електронний ресурс] / Верховна Рада України – Режим доступу до документу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>
19. Законом України "Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті"від 23.09.94 №185-94 ВР [електронний ресурс] / Верховна Рада України – Режим доступу до документу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/185/94-%D0%B2%D1%80>

20. Михайловська О.В. Фінанси в схемах і таблицях: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2014. – 386 с.
21. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник – К.: КНЕУ, 2010 – 218 с.
22. Петровська І.О., Клиновий Д. Фінанси: Навчальний посібник К.: ВПУЛ, 2010. – 262 с.
23. Петровська І.О., Клиновий Д. Фінанси з елементами статистики: Навчальний посібник К.: ЦУЛ, 2002. – 300 с.
24. Романенко О.Р. Фінанси: Підручник – К.: КНЕУ, 2004 – 312 с.
25. Стеців Л.Д., Копилюк О.І. Фінанси: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007 – 235 с.
26. Фінанси: Навч. посіб. / За ред. В.І. Оспіщева. – К.: Знання, 2012 – 415 с.
27. Фінанси: курс для фінансистів: Навч. посіб. / За ред. В.І. Оспіщева. – К.: Знання, 2008 – 567 с.
28. Фінанси : підручник. / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – 2-ге вид. переробл. і доповн. – К. : Знання, 2012. – 687 с.
29. Щетинін А. І. Гроші та кредит: Підручник. 4-е видання допов. та перероб. – К: - Центр учбової літератури, 2010. – 440 с .

**Декан ФУТ,
д.е.н., професор**

С.М. Боняр

**Зав. кафедри фінансів і кредиту,
д.е.н., професор**

Н.І. Богомолова